

Čo hovoria teológovia o teológii a prečo položiť do svojho duchovného života aj základy teológie?

Keď v tomto článku hovoríme o teológii, tak sa toto označenie týka všeobecného pohľadu na teológiu.

Dobrá teológia je utváraná podľa biblického zjavenia a zakladá sa na tom, že Boh existuje, zjavil sám seba a toto zjavenie sprístupnil ľudstvu. Toto zjavenie tvorí základ všetkých teologických úvah, výpovedí a zjavení. Čo nebolo ľudstvu zjavené, nemôže byť poznané, študované ani vykladané. V Biblii nachádzame Boha ktorý vstupuje do ľudského života a dejín, aby uskutočnil svoj plán vykúpenia. Biblia skôr predkladá pravdy uprostred historických situácií, ako by poskytovala systematický súpis toho čo učí. Teológia sa snaží pravdy Biblie systematizovať, aby sme im lepšie rozumeli a lepšie ich v živote uplatňovali. Počiatky takéhoto usporadúvania nachádzame aj v niektorých knihách Biblie, predovšetkým v liste Rímskym.

Prečo študovať, alebo zaoberať sa teológiou? Hovorí sa, že osobné štúdium Biblie nevyžaduje nevyhnutne štúdium teológie. Častokrát to počuť aj vo forme: Nepotrebujem (biblických) učiteľov, mňa vyučuje Svätý Duch. Ten, kto odmieta teológiu a aj biblických učiteľov, v skutočnosti ochudobňuje a trestá sám seba, pretože teológia, ako uchopenie celého biblického učenia, nedozierne obohacuje individuálne štúdium Písma, lebo nás učí vidieť viac z toho, čo

učí každá stať. Je to tak, ako napríklad výsledkom botanického poznania je, že na prechádzke krajinou vidíme viac z fauny a flóry než bez tohto poznania alebo výsledkom poznania elektroniky je to, že vidíme viac než len to, na čo sa dívame na obrazovke televízneho prijímača alebo monitora počítača. Tak aj výsledkom teologického poznania je, že vidíme hlbší význam a dôsledky biblických statí než obyčajne. To, čo potrebujeme vedieť a povedať o Bohu a Synovi, vychádza z Písma. A teologické štúdium nám pomôže toto zvestovať jasnejšie než by to bolo za iných okolností (teda bez neho).

Často sa chápe vyjadrenie a štúdium biblických právd v systematickej, usporiadanej (alebo doktrínálnej) forme za niečo úplne odlišné od skutočného kresťanstva, ktoré sa zaoberá praktickými záležitosťami ako: osobný život s Bohom, zvestovanie evanjelia a pod. Faktom ale je, že každý kresťan je teológ! Ako je to možné? Vysvetlíme si to nasledovne.

Teológia je slovo gréckeho pôvodu. Je zložené zo slova „theos“, čo znamená „Boh“ a slova „logos“, ktoré v tejto súvislosti má význam „rozumové vyjadrenie“. Slovo teológia by sme potom mohli chápať doslovne ako „veda o Bohu“ alebo „štúdium Boha“. Alebo povedané inak, sú to myšlienky a reč, ktoré pochádzajú z poznania Boha „Ďakujem vždycky svojmu Bohu vzhľadom na vás pre milosť Božiu, ktorá vám je daná v Kristu Ježišovi, že ste v ňom obohatení všetkým, každým slovom i každou známosťou...“, 1. Korinským 1:4-5. Povedané inými slovami a jednoducho, teológia predstavuje štúdium Boha a jeho vzťahu voči všetkému čo stvoril. Tým, že sme sa narodili znova, začali sme spoznávať Boha a preto trochu chápeme jeho prirodzenosť a jeho činy. To znamená, že svojim spôsobom máme všetci akúsi teológiu bez toho, či sme si vôbec niekedy sadli a snažili sa učenie Písma zosystematizovať. Takže, správne chápané, teológia nie je len záležitosťou niekoľkých náboženských teoretikov so schopnosťou abstraktného myslenia a debaty, ale je to záležitosť každého jednotlivého človeka. Keď sme toto a takto pochopili, potom je našou povinnosťou stať sa tými najlepšimi teológmi, akými len môžeme byť k sláve Božej. Naše chápanie Boha a jeho ciest je objasňované a prehlbované štúdiom knihy, ktorú Boh na tento účel dal, a tou je Biblia „Každé písmo, vdychnuté Bohom, je aj užitočné na vyučovanie, karhanie, naprávanie, na výchovné káznenie v spravodlivosti, aby bol človek Boží dokonalý, ku každému dobrému skutku pripravený.“ 2. Timoteovi 3:16-17.

Správne chápanie biblických doktrín je kľúčom k správne chápaniu všetkého ostatného. Ak máme vedieť, kto je Boh, kto sme my a čo Boh od nás chce, potrebujeme študovať Písmo, to znamená biblické učenie ako celok. Predkladanie biblického učenia ako systematizovaného celku je úlohou teológie. V každom prípade správny každodenný kresťanský život (pobožnosť, svedectvo, učeníctvo, kresťanské vzťahy, každodenná práca atď.) sa začína správnym myslením. Apoštoli, učitelia, vodcovia raných cirkví stojac zoči-voči praktickým problémom, vždy najprv hľadali čistotu teologickej stránky problému a potom aplikovali praktickú nápravu. Najvýraznejšie, myslím si, to môžeme vidieť v listoch Korinským, kde náprava zboru vedie cez vyučovanie Božích pravd a princípov („Ale chcem, aby ste vedeli, že...“ 1. Korinským 11:3). Samozrejme je tomu tak aj v ostatných knihách Písma. Práve v takomto najhlbšom zmysle je poznanie biblických doktrín a systematického biblického učenia kľúčom k životu. Svätý Duch používa Božie pravdy vo svojom diele, ktoré koná skrze nás a v nás.

Je samozrejmé, že správne učenie samo o sebe nestačí. Nanešťastie je možné poznanú Božiu pravdu neuskutočňovať v živote a nebyť v praktickej poslušnosti Bohu a jeho zapísanému slovu. A to je dôvodom, prečo má teológia (alebo doktrinálne učenie) často zlú povesť. Od zdravého učenia, či zdravej teológie, sa vždy očakáva, že povedie k svätému životu. Apoštol Pavol sa modlil za zbory, modlil sa za rast ich poznania, lebo vedel, že to povedie k svätému životu („A za to sa modlím, žeby vaša láska ešte viac a viac hojnala pravou známosťou a každým vnímaním, aby ste boli schopní posúdiť, čo je dobré a čo nie, aby ste boli čistí a prostí úrazu na deň Kristov, naplnení ovocím spravodlivosti, doneseným skrze Ježiša Krista, na slávu a chválu Božiu.“ Filipským 1:9-11; „Preto aj my odo dňa, ktorého sme to počuli, neprestávame modliť sa za vás a prosiť, žeby ste boli naplnení čo do známosti jeho vôle všetkou múdrosťou a rozumnosťou duchovnou, žeby ste chodili hodne Pána, aby ste sa mu vo všetkom ľúbili nesúc ovocie v každom skutku dobrom a rastúc v známosť Boha“ Kolosenským 1:9-10). Ak správne učenie nevedie ku svätému, duchovnému a láskou naplnenému životu, tak potom niečo nie je v poriadku. To však nie je dôvodom, aby sme teológiu zavrhovali a prehliadali.

Správne myslenie a porozumenie tomu, čo Biblia učí, je takým istým vyjadrením našej poslušnosti Bohu, ako sú správne dobré skutky, pravdivá reč a má to význam prinášania slávy

Bohu pravdy. Zdravá teológia sa pritom neprejavuje len vyznaním viery, ale aj životom prinášajúcim ovocie Bohu (viď hore citované miesta Filipským 1:9-11 a Kolosenským 1:9-10). Svätý život je založený na správnej teológii (učení), lebo čomu človek verí, tým potom aj žije.

Nie je možné oddeliť Krista od právd, ktoré Písmo o ňom zjavuje. Niet iného Krista ako je ten, ktorý je známy prostredníctvom pravdy a učenia celej Biblie, ktoré teológia systematizuje. Slová, ktoré sú adresované Timoteovi, sú adresované každému Božiemu dieťaťu „Usiluj sa, aby si seba predstavil dokázaného Bohu, robotníka, ktorému sa netreba hanbiť, ktorý krojí slovo pravdy, ako sa patrí“ 2. Timoteovi 2:15.

Zdrojom pre teológiu je Božie zjavenie v Biblii, ale zaoberá sa aj spoločenstvom viery. Preto je teológia definovaná nielen ako „systematické uvažovanie o Bohu a Písme“, ale aj ako o „poslaní Cirkvi vo vzájomnej súvislosti s Písmom ako normou“.

Ďalším biblickým predpokladom, ktorý je vodítkom v štúdiu a systematizovaní učenia je ten, že Svätý Duch, ktorý inšpiroval písanie Biblie, vedie aj rozum a srdce veriaceho. Keď „Svätý Duch uvádza do každej pravdy“ ide tu vlastne o odкрývanie toho, čo už je dané. Naviac, nemôže byť zásadný rozdiel medzi pravdou, ktorú kresťanské spoločenstvo poznáva skrze prebývanie Svätého Ducha a tým, čo predkladá Písmo. Pritom všetkom však treba rešpektovať skutočnosť, že konečné slovo má len a len Biblia, lebo ide o slovo Božie. Všetky ľudské slová a skúsenosti sú pravdivé len do tej miery, nakoľko sa kryjú so zjavením Biblie. Sme spolupútnikmi na ceste životom a delíme sa o to, čo vieme a poznávame o Bohu a o jeho konaní.

Úvaha je spracovaná na základe a s použitím nasledovnej literatúry:

1. Stanley M. Horton a kol.: Systematická teologie, Křesťanský život 2001.
2. Bruce Milne: Skúmanie pravdy, Návrat 1992, Praha.
3. Charles C. Ryrie: Základy teológie, Třinec, BIBLOS 1994.